

İLİM ÖĞRENMEK VE ÖĞRETMEK*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah hepinizden razı olsun... Sevdiği razı olduğu kul olup, öyle yaşayıp, huzuruna öyle varmayı nasîb eylesin... İki cihan saadetine erdirsin...

Bugün kur'a ile açılan hadis-i şerif kitabı sayfası, *Râmûz*'un 440'ıncı sayfası... Dört tane ilimle ilgili hadis-i şerif var. Sohbetimizdeki ağırlıklı konu, ilim konusu olacak demek ki.

a. İlim Taleb Etmenin Karşılığı

Birinci hadis-i şerifi okuyorum. Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. İbnü'n-Neccâr kitabında kaydetmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

مَنْ كَانَ فِي طَلْبِ الْعِلْمِ كَانَتْ الْجَنَّةُ فِي طَلْبِهِ وَمَنْ
كَانَ فِي طَلْبِ الْمَعْصِيَةِ كَانَتْ النَّارُ فِي طَلْبِهِ

(ابن النجار عن ابن عمر)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.290, no:28842; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.294, no:23554.

RE. 440/2 (*Men kâne fî talebi'l-ilm, kâneti'l-cenneti fî talebih, ve men kâne fî talebi'l-ma'siyeh, kâneti'n-nâru fî talebih.*)

“Kim ilim talebi peşinde olursa, ilim öğrenme yolunda, onu elde etmek için çalışma uğrunda niyetini, gayretini sarf ediyor olursa, (kâneti'l-cenneti fî talebihî) cennet de onu ister. Cennet de onun peşine düşer, cennet de onu talep eder, onun isteğinde olur.” Yâni, bu kul cennete gelsin, girsin diye ister o kulu.

(*Ve men kâne fî talebi'l-ma'siyeh*) “Kim de isyan, günah peşinde olursa, onu yapmağa, onu elde etmeğe uğraşırsa; gayretini, himmetini, düşüncesini oraya sarf ederse; (*kâneti'n-nâru fî talebih*) onun da cehennem peşine düşer, cehennem onu ister. ‘Yâ Rabbi, bu herifi cehenneme koy!’ diye, cehennem onun talepçisi, taliplisi, isteklisi olur.”

Demek ki, müslüman olarak, Allah'ın rızasına erenlerin gittiği yer olan cenneti, rızası yurdunun, nimetlerin, ebedî saadetin olduğu yer olan cenneti istediğimize göre, cehenneme düşmekten Allah'a sığındığımıza göre, ilim yolunda olmalıyız. Cenneti biz istiyoruz, bir de cennet bizi isterse, o iki taraflı istek daha da hoş bir şey olur. Cennet talep edecek bizi, “Yâ Rabbi, şu kulunu cennete sok!” diyecek. Ne kadar güzel bir şey!..

O halde aziz dinleyenler ve izleyiciler, ilim peşinde olmalıyız.

İlim çok önemli. Dünyayı isteyen de ilim öğrenmek zorunda... Dünyayı isteyen ne demek; dünyada meslek sahibi olsun, kazanç sahibi olsun, yükselsin, itibarlı bir insan olsun, ilerlesin, gelişsin, rakiplerini geçsin... Dünyevî amaçlar bunlar, bu dünya hayatı ile ilgili istekler. Bunu isteyen de ilme sarılmalı!

İlimle çalışan, bilimsel yöntemleri kullanan, mesleğinde ilmi takip eden, mesleğinin gelişmelerini, dünyanın neresinde olursa olsun meslektaşlarının yaptıklarını dergilerden, kitaplardan, ilmî toplantılardan takip edenler ilerler.

Uluslararası sergileri gezmeğe giden bir arkadaşımız söylüyordu:

“—Çok istifade ediyoruz hocam! Bir sergiye gittiğimiz zaman, orada kendi mesleğimizdeki yeni gelişmeleri görüyoruz, bizim için çok faydalı oluyor.” diyordu.

Dünyayı isteyen de ilme sarılmak zorunda ve kendi mesleğinde, kendi dalında ilmî usüllerle çalışmak ve ilme eğilmek zorunda.

Meslekler çeşitli ama, hepsinin müşterek bir öğrenmesi gereken bir konu var; o da din ve iman, akîde konusu... Demin bir arkadaş bana sordu, boş zamanı varmış bir kardeşimizin; “Nedir mesleği?” diye sordum ben. Biraz ilmî kitaplar okumak istiyormuş. Tamam, hangi meslekte olursa olsun, mutlaka okumalı!..

Bu geçtiğimiz hafta, İstanbul'un fethi münasebetiyle, Fatih Sultan Muhammed Hân-ı Cennet-mekân'ı anlatırken, özelliklerini, husûsiyetlerini, meziyetlerini, diğer insanlardan farklarını anlatırken, en çarpıcı olan yerlerden birisi, çok kitap okuması ve bir de çok dil bilmesi... Muhtelif dilleri biliyor.

Fethettikleri ülkelerde yaşayan insanların dillerini bilen bir kimse... Arapça, Farsça, Rumca, Lâtince, Yunanca dillerini biliyor. Daha fazla diller bildiğini söyleyenler de var. Kütüphanesinden pek çok yabancı dilde kitap intikal etmiş bize. Demek ki okuyordu. Hocalarından bir kısmının yabancı hocalar olduğunu biliyoruz. Dünyayı çok iyi takip etmiş.

Coğrafyaya dair eserleri var. Dünyanın neresinde ne var, öğrenmiş. Tarihi iyi takip etmiş. Eski devletleri yönetenlerin hangi hataları yaptığını, hangilerinin ne sebeplerle başarı kazandıklarını incelemiş, okumuş. Onun için müstesnâ bir padişah, başkalarına benzemeyen bir padişah ve başkalarının yapamadığı kadar büyük işleri başarmış. Başkalarının nail olamadığı kadar büyük şöhrete ermiş. Yabancılardan bir kısmının da söylediğine göre, cihanın gelmiş geçmiş en büyük cihangir devlet adamı, hükümdarı ki, "İskenderler bile geride kalmış." diyenler var.

Yetişme tarzı, çok büyük alim hocalardan. Küçük yaşından

itibaren çocuklukla, oyunla, geziyle vs. ile ömrünü zâyî etmemiş.

Küçük yaşında padişah olmuş. Ondan sonra bir ara vermiş.

Ondan sonra babası vefat ettiği için, 19 yaşında kesin olarak padişahlık tahtına oturmuş. İki sene sonra da, 21 yaşında İstanbul'u fethetmiş. Özellikleri ne?.. En mühim özelliği çok kitap okuması, ilmi sevmesi, ilim adamlarıyla beraber olması, ilim adamları tarafından yetiştirilmesi, ilim adamlarıyla istişare yapması, ilim adamlarını çevresinde bulundurması; yabancı dil bilmesi... Bunlar

15. Yüzyıl'da, kaç asır önce...

Fatih'i sevenler, Fatih'in milletinin mensubları, Fatihlerin yetiştiği milletin mensubları olan bizler de, aynı şekilde çok okumalıyız, çok bilmeliyiz; çok dil bilmeliyiz, dünyayı çok iyi takipetmeliyiz. Çok önemli..

Dünyayı isteyen de ilim öğrenecek, ahireti isteyen de ilim öğrenecek. Çünkü ahiret ilimleri de bilgi ister, atmakla, tutmakla olmaz.

“—Benim kafama göre böyle...”

Senin kafanın benim nazarımda hiç kıymeti yok... Sen Kur'an-ı Kerim ne söylüyor, onu söyle! Peygamber Efendimiz ne buyurmuş, onu anlamağa çalış önce!.. Çünkü senin kafan ya yamuksa, ya doğru düzgün düşünemiyorsa, çalışmıyorsa, doğruyu aksettirmiyorsa...

Aynalar görüntü verir insana. Ayna düz olmadığı zaman yamuk görüntü verir; şişman insanı zayıf

gösterir, zayıf insanı şişman gösterir, yuvarlak kafayı uzun gösterir; çarpıtır görüntüyü... Ayna ama, düz olmak şartı var. Akıl ama, akıl akl-ı selim olmazsa, iyi çalışmazsa, gerçekleri gösteremez. Onun için, “Bana göre böyle!” diyenlere ben şöyle bir bakıyorum, acıyorum, dudak büküyorum; “Behey adam! Etin ne, budun ne, boyun ne, posun ne ki, ne cesaretle bana göre diyebiliyorsun? Bu ne küstahlık!.. Sen kimsin?” diyorum.

Dînî konularda atıp tutuyor, farzları çiğniyor, sünnetleri çiğniyor. Ulemâyı hiç sayıyor; sanki kendisinden önce İslâm’la ilgilenen, İslâm’ı derinlemesine inceleyen büyük alimler yokmuş gibi hareket ediyor. Onları okumak lüzumunu duymuyor.

Halbuki Avrupalı bir zât müslüman olmuş, kendisiyle konuşan bir kimseye demiş ki:

“—Siz İslâm medeniyeti mensubları çok büyük adamlar, dâhîler yetiştirmişsiniz. Bu dâhîlerin kitaplarını okuyun! Bak ben şimdi, Endülüs İslâm dünyasının yetiştirdiği falanca büyük alimi okuyorum.” demiş.

Ötekisi adını bile bilmiyor. Müslüman olan Avrupalı, kim dâhî anlamış, harıl harıl onun eserini okuyor. Berikinin hiç haberi yok... Bizim de halkımızdan yarım aydınlarımızın, yarım aydınlanmış insanların kafası boş oluyor. Yarım aydınlıkla iş olmaz. Pırıl pırıl aydın olması lâzım ki, gölge bir yer kalmaması, karanlık bir yer kalmaması lâzım ki, doğru düzgün iş yapsın.

Yarım aydın bir şey bilmiyor, sanıyor ki mâzisinde hiç bir değer yok... Avrupalılar söylemese, Amerikalılar söylemese, hâlâ uyanmayacak. Amerikalılar Osmanlının esaslarını uyguluyorlar.

İbn-i Haldun'u okuyorlar, Mukaddime'sinin içindeki bilimsel gerçekleri göz önünde bulundurup ona göre hareket ediyorlar. Bizimkiler, "İbn-i Haldun da kim?" diyorlar. Zâten böyle eski bir İslâmî isim oldu mu, hemen defterden siliyorlar. Geçen gün gazetelerde yazılmış, çok çok üzüldüm: Bandırma'ya giden gemilerden birisinin adı Akşemseddin'miş, silmişler. Akşemseddin, Fatih'i Fâtih yapan büyük zât... Fatih kuşatmayı bırakacakken, sırf Akşemseddin tutmuş ve demiş ki:

“—Devam edeceksin padişahım, bırakmayacaksınız! Fetih müyesser olacak!” demiş.

Çok büyük bir alim, çok zarif bir insan... Fatih'in karşısında elpençe divan durduğu kimse... Fatih'i yetiştiren kimse... Onun isminin gemiden, kayıktan, motordan silinmesi çok büyük cahillik, çok büyük küstahlık... O Akşemseddin'in kadr ü kıymetini bilmeyen bir millet; Fatih'in kıymetini bilmeyen, Fatih'in yaptırdığı kalenin kitabesini kazıtan bir yabânîlik, bir vahşîlik çok acaib...

İşte böyle bu cahillikten kaynaklanıyor bunlar. Kendisinin hiç

bir kıymetinden haberi yok, başkaları o hazineleri bulup bulup, çalıp çalıp götürüyorlar.

Kendisi hiç bir şeyden haberdar değil, batıya bakıyor.Şimdi ben, dünyanın muhtelif yerlerini gezen ve tanıyan bir kardeşiniz olarak, doğuyu da gördüm, batıyı da gördüm, Amerika'yı da gördüm, Avrupa ülkelerinde de bulundum, Ortadoğu ülkelerinde de bulundum... Bizim yarı aydınlar çok mutaassıb, çok geri kafalı, çok tutucu insanlar... Dünyadan haberleri yok!

Amerika'da, üniversitelerde ders veren bazı profesörler de televizyonda söylediler. Birisi ısrarla devrimleri konu edip ona soru sorunca, gayet ciddî bir zât dedi ki:

“—Devrimler böyle bilgisiz, kaba saba insanların elinde kalmıştır. Onları yorumlamak, anlamak durumunda olmayan, mutaassıb insanların elinde kalmıştır.” dedi. Onlar rağbette; yâni davulcu gibi kuru gürültü, başka bir şey yok... Mûsikinin inceliği nerde, davulun vurması nerede?.. Arada çok büyük fark var. Birisi çok ses çıkartıyor ama, davula vurmak herhalde bir sanat eseri değil. Mûsikîde davulla bir sanat şâheseri ortaya konmaz.

Onun için, ahireti isteyen de ilme çalışacak, dünyayı isteyen de ilme çalışacak, ülkeyi iyileştirmek, yükseltmek isteyen de ilme çalışacak. Bilimle taban tabana zıt bir anlayışla ne yönetim olur, ne ilerleme olur, ne yükselme olur...

Peygamber SAS Efendimiz'den ilimle ilgili birinci hadis-i şerif bu... Yâni, ilim taleb edeni cennet kendisi tâlip oluyor, istiyor.

Günah taleb edeni, günahın peşinde koşanı, cehennem peşine düşüyor, istiyor. Cennetlik olmak isteyen ilme çalışacak. Onun için ilmi çok seviyorum. Bana soru soran bütün talebelerime, ihvanıma, kardeşlerime ilim yolunda ilerlemesini tavsiye ediyorum. Mümkünse asistanlık yapmasını, doktora yapmasını, kendi mesleğinde ilerlemesini, yükselmesini; mümkünse yurtdışına gitmesini, yabancı dilleri öğrenmesini tavsiye ediyorum, ufku açılsın diye... Yoksa küfleniyor. Böyle önüne bakan, sağı solu görmeyen insanlar çok geride kalıyorlar.

b. İlmin Sadakası

İkinci hadis-i şerif, yine Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Bu sefer İbn-i Sinnî isimli alim (Rh.A) rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

مَنْ كَانَ لَهُ عِلْمٌ فَلْيَتَصَدَّقْ مِنْ عِلْمِهِ وَمَنْ كَانَ لَهُ

مَالٌ فَلْيَتَصَدَّقْ مِنْ مَالِهِ

(ابن السنی عن ابن عمر)

RE. 440/4 (*Men kâne lehû ilmün felyetesaddak min ilmihî, ve men kâne lehû mâlün felyetesaddak min mâlih.*)

² Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.525, no:1083; Zeyd ibn-i Eslem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.438, no:29280; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.302, no:23578.

Bu da kısa bir hadis-i şerif. Bunların hepsi hatırdaki kalabileceği temel esaslar, temel bilgiler. İnsanın hayatına ışık tutan, yön veren nasihatler.

(*Men kâne lehû ilmün*) “Kimin ilmi varsa, bilgisi varsa, (*felyetesaddak min ilmihî*) ilminden sadaka versin...” İlminden sadaka vermek ne demek; ilmimi anlatmak, bildiğini başkalarına öğretmek demek, ilmimi ortaya koymak demek... Yazacaksa, yazacak...

Tabii yazmak için yazılacak yer lâzım, gazete lâzım, dergi lâzım!.. Konuşacaksa, konuşacak yer lâzım; sesini duyurmak için radyo lâzım, televizyon lâzım!.. Bunlar ilmin çok önemli araçları olduğu için, gazete çok önemli diyoruz, radyo çok önemli diyoruz, televizyon çok önemli diyoruz; kardeşlerimize çok ısrarla söylüyoruz, teşvikte bulunuyoruz. Gazeteleri geliştirmek için her türlü fedâkârlığı yapın, dergilerimizi geliştirmek için her türlü desteği yapın! Okuma desteği, satma desteği, daha başka hayırlar...

Şimdi bu devirde birisine yiyecek bir şey versen, dudağını kıvırır. Ne olacak yâni, herkes yiyecek bir şey buluyor, giyecek bir şey buluyor; Türkiye’de hayat seviyesi yüksek... Ama eksik olan taraf, işte gerçeklerin söylendiği bir tertemiz gazete... Sağduyu sahibi bir gazete çok önemli!

Biz bunu başarmışız, burca bayrak dikmişiz. Ulubatlı Hasan, boyna ok atılıyor üstüne; göğsüne yirmi tane, otuz tane ok saplanmış.

En büyük kaybı da mâlî imkânların azlığı. Birisi gelecek destekleyecek, bayrak burçtan aşağı düşmeyecek. Anlatılacak, konuşulacak. Başkaları bu gazeteleri şerde kullanıyor, mafyaların sömürüleri için kullanıyor, gerçekleri çarpıtmak için kullanıyor...

Memleketi batırmak için kullanıyor, gençliği bozmak için kullanıyor. Yalan söylüyor, kötü yayın yapıyor, müstehcen neşriyat yapıyor. Ahlâkı bozayım, millet zayıflasın, çöksün, çürüsün diye çalışıyor.

Biz de;

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا سَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ

(الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvveh*)
“Gücünüz yettiğinizce onlara karşı kuvvet hazırlayın!” (Enfal, 8/60) diye Kur'an-ı Kerim'de Allah emrettiği için, en önemli olan aletleri, cihazları hizmete sokmağa çalışıyoruz, sokuyoruz. O hizmette onların yürümesi lâzım!

Gazete çıkmalı, dergiler çıkmalı; çıkacak inşaallah! Belki çıktı bile birisi, İslâm dergisi; çünkü ben yazıları gönderdim ve çıkacağına dair müjdeyi de aldım. Bütün dergilerimiz çıkacak. Bir kısa duraksamadan, bir küçük fetret devresinden sonra dergiler çıkacak; gazete devam edecek, gelişecek, artacak. Belki başka alanlarda yayın yapan gazeteler, dergiler çıkacak.

Radyomuz, televizyonumuz geliŖecek. Gerçekleri anlatacağız, bilimsel bakımdan halkımıza gerçekleri söyleyeceğiz, faydalı olacağız. Dünya ve ahiretlerini kurtarmağa çalışacağız. YanlıŖlıkları dile getireceğiz.

İŖte ilmin sadakası nedir?.. İlmî anlatmaktır. Anlatmak için kimse gelmiyor. Ben öyle iyi kıymetli hocalar biliyorum, “Kimse gelmiyor hocam talebe olarak!” diyor. Ben üzölüyorum, “Vaktim olsa ben geleceğim, seni dinleyeceğim!” diyorum, ben gelince, başkaları da gider diye.

Kimse gitmiyor. Neden?.. Ağır geliyor. Onun dili biraz anlaşılmaz oluyor, veya kulağı iyi duymuyor. Veyahut ötekisinin zamanı olmuyor. İŖte bu güçlükleri aşacak çareler bulmak lâzım! Çare ne?.. Adam çalışırken, radyodan bir şeyler öğrenebiliyor. Radyoyu koyuyor tezgâhına, bir taraftan çalışıyor, bir taraftan radyodan bizim anlattıklarımızı duyuyor Hem eli çalışıyor, hem kulağı dinliyor, hem aklı, gönlü doluyor. Radyo çok büyük bir eğitim vasıtası...

Televizyon karşısında akŖamleyin kahvesini içerken, çayını içerken, kendisine güzel bir görüntüyle güzel şeyleri anlatan, çoluk çocuğuyla zevkle dinleyebileceği, yüzü kızarmadan, dinine hücum olmadan, akîdesi bozulmadan, günaha girmeden seyredebileceği bir televizyon... Ne kadar güzel... Böyle bir şeyi istemez mi?.. İster. Ama siz kuruyorsunuz, biz kuruyoruz; destek yok, masraflar çok olduğundan yürütemiyoruz. Desteklenmesi lâzım ki, bu hizmetler yürüsün.

Biz de ilmimizin gereği olan sözleri söyleyelim! Kimin ilmi varsa, ilminden sadaka versin; yani ilmini anlatsın, öğretsin! Öğretmenin vasıtası, öğretmenin ileri yolu nedir?..

Mekteptir, mekândır, radyodur, televizyondur, dergidir, gazetedir, toplantıdır, konferanstır, seminerdir... Çeşitli adlarla, çeşitli şekillerde bilgilendirmeler.

(Ve men kâne lehû mâlün felyetesaddak min mâlihî) “Kimin malı varsa, o da malından sadaka versin!” Hâ, demek ki malı olan, malını İslâm’ın hizmetine koyacak, verecek; fakirler o maldan istifade edecek, o para ile, o malla yapılması gereken hizmetler yapılacak.

Bugün Yirminci Yüzyıl’da, şu bizim yaşadığımız yıllarda kaç tane savaş gördük. Çeçenistan’daki savaşı gördük, Bosna savaşını gördük, Sırpaların Kosova’daki katliamlarını gördük, Irak harbini gördük. Şimdi Keşmir harbini görüyoruz. Yâni pek çok savaş görüyoruz.

Bu savaşlarda aletleri, cihazları, teçhizatı üstün olan ordu, zahmetsiz galibiyet kazanıyor. Bombayı uzaktan sallıyor, köyleri yakıyor, yıkıyor; köylü oradan kaçtıktan sonra geliyor, orayı zabtediyor. Bu sefer daha ilerideki köyü bombalıyor, oradaki insanları kaçirtıyor. Orayı zabtediyor, başkasının ülkesini istilâ ediyor.

Meselâ, Azerbaycan ülkesinin topraklarınınin %30 - %40 bölümü, Ermeniler tarafından böyle alındı. Aynı şekilde Bosna toprak kaybetti.

Yugoslavya dağıldığı zaman Almanlar yardım ettiler, Slovenya'yı Yugoslavya'dan ayırdılar. Çünkü orası gelişmiş kısmıydı, zengin kısmıydı Yugoslavya'nın. Ötekilerden de dînî yönden farklıydı.

Onlar Katolik'ti, Almanlarla uyuşuyordu, ama ötekiler Ortodoks idi. Almanya orada teknik gücüne dayanarak Slovenya'yı kopardı Yugoslavya'dan. Biraz çarpışmak istediler, baktılar ki Almanya'nın desteklediği Slovenya'yı halledemeyecekler; geri çekildiler. Slovenya istiklâlini kazandı, Yugoslavya'dan koptu.

Aynı şekilde Hırvatistan da, yine Katoliklikten dolayı İtalya'nın, Almanya'nın desteğini aldı. Sırp lar onlarla da biraz çarpıştılar ama, baktılar ki onları da yiyip yutamayacaklar; onlara da istiklâlini verdiler, çekildiler.

Ama müslümanlar geri olduğu için, müslümanlar silahsız olduğu için, müslümanları destekleyen bir başka ülke olmadığı için, mâsum insanlara saldırıyorlar, köyleri bombalıyorlar. Erkekleri dışarı çıkartıyorlar, boğazlarından kesiyorlar. Kızların, kadınların gördüğü hakaretin, tecavüzün haddi hesabı yok... Yâni teçhizat eksikliği, bilgi eksikliği, sonunda boğazdan kesilmeye kadar götürüyor işi...

Onun için, müslümanların bilimsel yönden çalışması lâzım ve elinden gelen gayreti göstermesi lâzım! Bilenlerin de boş durmaması lâzım, bildiğini anlatması lâzım, öğretmesi lâzım! Talebe toplaması lâzım etrafına;

özel talebe veyahut resmî talebe, neyse...
Bildiklerini mutlaka anlatmalı!

İlmin olan ilmin sadakasını verecek, ilim öğretecek; malı olan da malını verecek! Allah yoluna, din yoluna, hayır yoluna, hasenat yoluna, hayırlı işlerin yapılması için, o da malını verecek. Herkesin ilmi olmaz, ilim adamı olmak kolay değil... Ömrü harcıyorsunuz, yıllar geçiyor; o zaman birikince, hatırlı bir ilim adamı oluyor insan.

Herkes ilim adamı olamaz ama, ilim adamını destekleyebilir, parasını o yolda sarf edebilir. Yetişmiş bir insanın güzel faaliyetler yapmasına yardımcı olabilir.

“—Tamam kardeşim, senin her türlü bilgin, müktesebâtın var; benim de param var, ben de paramla seni destekleyeyim!” der.

“İki gönül bir olunca, samanlık seyran olur.” derler. İlimle para bir araya geldiği zaman, çok büyük güçler, kuvvetler, hamleler, atılımlar, gelişmeler, yükselmeler, ilerlemeler olur.

Hem para var, hem ilim var... Dünya ve ahireti mamur olur böyle ülkelerin. Onun için, bu iki şeye sahip olan insanlar, kendi sahip oldukları şey ne ise, onu verecekler, hak yola harcayacaklar, vakfedecekler. İlmi olan ilmini verecek, malı olan malını verecek. Herkes nesi varsa onu verecek ki, ortada eser meydana gelsin. Milletimiz yükselsin diye böyle çalışmalar yapmak lâzım!..

c. İlmî Gizlemek

İbn-i Abbas RA'dan Taberânî Rh.A rivayet etmiş, EbûHüreyre'den Tirmizî rivâyet etmiş; hasen, sahih olduğunu beyân etmiş. Daha başka kaynaklar da kaydetmişler. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:³

³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.345, no:3658; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.29, no:2649; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.98, no:266; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.499, no:10492; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.297, no:95; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.181, no:344; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.330, no:2534; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.335, no:3322; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.112, no:160; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.268, no:6383; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.316, no:26454; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.275, no:1743; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.266, no:432; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.66, no:256; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.IV, s.331; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.268; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.76; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.97, no:264; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.355; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.312; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.449; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.298, no:96; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.182, no:346; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.186, no:5027; Abdullah ibn-i Mübarek, *Zühd*, c.I, s.119, no:399; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.38; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.145, no:11310; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.458, no:2585; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.159; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, c.IV, s.206; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.541; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.102, no:10089; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.356, no:5540; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.455; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.183, no:3921; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.371, no:500; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.219; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.334, no:8251; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.267, no:433; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.353, no:182; Kays ibn-i Talak, babasından.

İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.147; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.91; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.400, no:741-745; *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.190, no:29001; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.254, no:2505; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XX, s.364, no:22350.

مَنْ كَتَمَ عِلْمًا يَعْلَمُهُ الْجَمَّ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنَ النَّارِ

(د. ت. ه. ح. ب. ط. ك. حسن صحيح عن أبي هريرة؛ طب. عن ابن عباس)

RE. 440/15 (*Men keteme ilmen ya'lemühû, ülcime yevme'l- kıyâmeti bi-licâmin mine'n-nâr*)

Bu hadis-i şerif de demin söz arasında ihtar ettiğim bir hususu gösteriyor. Diyor ki Peygamber SAS:

(*Men keteme ilmen ya'lemühû*) “Bilddiği bir ilmi saklayan, söylemeyen kimsenin, (*ülcime*) ağzına gem vurulur (*yevme'l- kıyâmeti*) kıyamet gününde ağzı gemlenir, dizginlenir; (*bi-licâmin mine'n-nâr*) ateşten bir gemle, ateşten bir dizginle ağzı dizginlenir.”

“—Sen bu ağzınla mı ilmi sakladın, kapattın, ilmi öğretmedin, kendi yanında tuttun, bilgiyi kimseye vermedin, cimrilik yaptın? Hadi bakalım!” denir, ağzına, böyle atın ağzına gem takıldığı gibi ateşten bir gem takılır.

Dizgin başına takılıyor da, ağzın içine de gem dediğimiz bir demir takılıyor. İki dudağının arasından... Dizgini çektiği zaman o demir çekiliyor. Ağzın iki kenarı çekildiği için, atın dudaklarının kenarı acıdığından başını geri kasıyor, koşamıyor. Yâni yavaşlaması için bir çare, ata gem vurmaktır. Yavaşlamasını sağlayacak bir şey bu.

Ahirette de, ilmini söylemeyen insanlar ateşten gemlerle gemlenecek, öyle azab görecekler. Ağzında ateşten bir gem olacak. “Sen bu ağzınla ilmi sakladın, cezayı bu tarzda çek!” diye her suçun cezası, o suçun cinsine münâsip tarzda oluyor.

Kimler ilmi saklar, niye saklar?.. Bazen, bazı şeyleri bilen insanlar, “Sırf ben bilici olayım, başkası öğrenirse benim tek kişiliğim kanmaz, eşsizliğim, emsalsizliğim, yegâneliğim kalmaz!” diye saklıyor, öğretmiyor.

Halbuki bu, İslâm’da günah. Bildiği güzel bilgileri etrafına anlatması lâzım! Anlatmadığı takdirde böyle dünyada, ahirette cezâyâ uğrar. Onun için meselâ Peygamber Efendimiz’in söylediği sözleri, bildiğini, duyduğunu söylemek istemeyen bazı insanlar, bazı mübârek insanlar; “Belki kelimelerini tam hatırlayamam, söyleyemem!” diye çekinen insanlar, ömrünün sonuna doğru, “Belki cümleyi tam hatırlayamam diye çekiniyorum ama, ben bunu söylemeden ölürsem ahirette azab görürüm.” diye çekindikleri için, duyduklarını anlatmışlar.

O da bir sorumluluk duygusu tabii. Böylece Peygamber SAS Efendimiz’den, onun neler söylediği, kavlî, fiilî, takrîrî hadis-i şerifleri, bize kadar nice nice ciltlerle eserler, kitaplar halinde ulaşmış.

Yâni, ilmi saklamayacak bir müslüman, öğretecek. Kabiliyetli insanları gözleyecek. Ve hattâ belki kendisi zenginse, varlıklıysa onu

çağırarak. İmam-ı Âzam (Rh.A), Allah makamını a'lâ eylesin, ders verirmiş, nice insan onun dersini dinlermiş. İmam Ebû Yusuf da o zaman bir genç delikanlıyken, çırakmış. Kuyumcu dükkânına gidirmiş, orada kuyumcu çıraklığı yaparmış. Meslek öğrenecek, para kazanacak, harçlık alacak. Annesi öyle istermiş.

İmam-ı Âzam, bakmış çok zeki, anlayışlı bir talebe:

“—Senin o kuyumcu dükkânına girip de alacağın para neyse, ondan daha fazlasını ben sana vereyim, sen benim derslerime devam et!” demiş.

Ondan sonra, çok büyük bir alim olmuş o zât. Yâni, icabında kabiliyetli öğrenciyi hoca kendisi seçmeli; “Ancak benim ilmimi bu çabuk kavrar, anlar. Bunu ben talebe alayım!” diye o almalı yanına... Böyle bir kabiliyetli bir kimseyi gören bir zengin de, onu desteklesin! Hani malından sadaka verecek insan, en hayırlı sadaka ilim öğrenen insanlara verilen sadakadır.

“—Tamam kardeşim, al yavrum, oğlum, kızım... Sen buyur, bu hocanın derslerine devam et, ben senin harçlığını vereyim! Sen benim dükkânımda çalışacak olsaydın, ne kadar vereceksem, daha fazlasını vereyim!” diyebilir.

Çünkü, en iyi öğretme yollarından birisi, alimin yanına gidip ondan öğrenmektir. Ben Ankara'da da söyledim. Böyle güzel vaiz kardeşlerimiz vardı. Bazı zengin dostlarımız da vardı, bana soruyorlardı:

“—Çocuğumu bu yaz tatilinde Mercedes yedek parçaları satan dükkâna vermek istiyorum, biraz piyasayı öğrensin diye. Ne yapayım?”

Ben de diyordum ki:

“—Çocuğunu imam-hatibe göndermişsin; onun mesleği Mercedes yedek parçacılığı değil. Sen onu şu vaizin hizmetine ver. O vaiz kaç camiye gidiyorsa onunla beraber gezsın, onun çantasını taşıyın, ondan ilim öğrensin!” diyordum.

Bu güzel bir yol! Bakın bu Osmanlıların, Fâtih’i yetiştiren toplumun usulü de bu idi. Genç çocuğun başına hocalar tayin ediyorlar, hocaların nezaretinde sorumluluk veriyorlar. Sancak beyi oluyor. Sekiz yaşında, altı yaşında, on yaşında, on iki yaşında yönetim bilimini öğreniyor. Ama yanında olgun hocaları var; feylesof, hakim, bilge insanlar var... Böylece çocuk yaşlı insanların yanında durmaktan ciddiyeti öğreniyor, hayatı çabuk anlıyor.

Padişahların çoğu çok büyük işler yapmışlar ve padişahlar çok genç yaşta vefat etmişler. Meselâ Çelebi Sultan Mehmed, Osmanlı’nın Yıldırım’dan sonra dağılan birliğini derlemiş, toparlamış, nice fütuhat yapmış; otuz küsur yaşında, otuz iki yaşında filân vefat etti. Çünkü genç yaşında tahta geçmiş. Bereketli, 24 sefer yapmış. Yâni büyük ordu, büyük askerî harekât... Balkanlar’da ve sâirede kısa ömrü içinde nice nice çalışmalar yapmış.

Fâtih de öyle, 49 yaşında vefat etmiş. 27 sefer yapmış. 380 cami yapmış, 300 küsur kale ve kasaba ve şehir almış. Bir ülkenin alanını 900.000 kilometrekareden, 2.500.000 kilometrekareye çıkartmış. Böyle çalışmalar yapmışlar.

Büyük bir alimin yanında iyi yetişiyor insanlar. Alimlerin söz sahibi olduğu ülkeler gelişiyor. Alimlerin horlandığı, itildiği, hapsedildiği ülkeler batıyor. Şimdi birçok İslâm ülkesinin en büyük sorunlarından biri, doğruyu söyleyen alimlerin hürriyetsiz ortamda derhal yakalanıp hapse tıkmaması. Bu Uzakdoğu ülkelerinde ben inceliyorum, duyuyorum. Ortadoğu ülkelerinde duyuyorum. Bir zalim yönetime geçiyor ve o yönetimde doğru sözü söyleyen, dosdoğru konuşan insanlar makbul değil. Tabii doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar. Onları yakalıyor, hapse tıkıyor, hemen. Yâni ilk hedef alimler oluyor.

Böyle toplumlar batar. Alimlerin sözünün dinlendiği, ilmin hâkim olduğu, bilimsel düşüncenin hâkim olduğu ülkeler gelişir.

Tabii, ilimlerin çeşitleri var. Şerefleri farklı, dereceleri farklı, sevapları farklı ama, hepsi güzel... Her ilmin öğrenilmesi lâzım! Öğrenilmiş ilmin de başkalarına öğretilmesi lâzım! Üstadların ve alimlerin ilmini kendisiyle mezara götürmemesi lâzım, saklamaması lâzım!

Ama dînî ilimler çok önemli. Çünkü dînî ilim bir insanı dindarlıkta ilerletiyor, ihlâslı bir dindar yapıyor. İhlâslı bir insan da hayırlı işler yapıyor.

İhlâssız olduğu zaman, alim olsa bile ilmini kötülüğe kullanabilir. Bu bakımdan insanın ahlâken dürüst olması, alimin ahlâklı olması çok önemli bir husus. Bu bakımdan dinî ilimler tabii öncelik kazanıyor.

d. İlmi Yazan Kimsenin Ecri

Bu hususta bir hadis-i şerif daha var bu sayfada, onu da okuyalım. Bu da Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'den rivâyet edilmiş. Hâkim (Rh.A)'in *Tarih*'inde yazılmış bu hadis-i şerif:⁴

مَنْ كَتَبَ عَنِّي عِلْمًا أَوْ حَدِيثًا لَمْ يَزَلْ يُكْتَبُ لَهُ
الْأَجْرُ مَا بَقِيَ ذَلِكَ الْعِلْمُ أَوْ الْحَدِيثُ

(ك. فى تاريخه عن أبى بكر)

RE. 440/13 (*Men ketebe annî ilmen ev hadîsen lem yezel yüktebü lehu'l-ecri mâ bakıye zâlike'l-ilmü evi'l-hadîs.*) buyurmuş

Peygamber SAS Efendimiz. Anlamı nedir?..

(*Men ketebe annî ilmen*) “Kim benden duyduğu bir ilmi yazarsa; bir ilim, bir bilgi yazarsa; (ev hadîsen) veyahut söylediğim bir sözü yazarsa, (*lem yezel yüktebu lehu'l-ecr*) dâimâ ona sevap yazılıp durur; (*mâ bakıye zâlike'l-ilmü evi'l-hadîs*) bu ilim durdukça, bu hadis-i şerif ortada dolaştıkça, o yazan kimseye sevap yazılmaya devam eder durur, ecir yazılır durur.”

⁴ Lafız farkıyla: İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.249; İbn-i Asâkir, *Muhtasar-ı Târih-i Dimaşk*, c.I, s.310; Hz. Ebû Bekir RA'dan.

Demek ki ilmin yayıcılarının, yazıcılarının, kitap yazanların, yazarın, hocaların büyük sevapları var... O kitaplar okunduğu, öğrenildiği, öğretildiği müddetçe, zaman boyu devamlı olarak onların ecirleri yazılır durur, sevgili kardeşlerim!.

Kırk Hadis Yazmak

Meselâ, hadis-i şerif filân öğrenmişse... Bu hususta bir hadis-i şerif var yine bu sayfada, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁵

مَنْ كَتَبَ عَنِّي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا رَجَاءً أَنْ يُغْفَرَ اللَّهُ
لَهُ غَفَرَ لَهُ وَأَعْطَاهُ وَسَوَابَ الشُّهَدَاءِ

(ابن الجوزى فى العلل عن ابن عمرو)

RE. 440/12 (*Men ketebe annî erbaîne hadîsen recâen en yuğfera'llàhu lehû gafara lehû ve a'tàhu sevâbe'ş-şühedâ'*) “Kim benden duyduğu kırk hadisi yazarsa, benden duyduğu şeyler arasından kırk tane hadis yazarsa; günahları afv ü mağfired olsun diye, sevabını Allah'tan bekleyerek, mağfired olunmayı umarak böyle kırk hadis yazarsa; (*gafara lehû*) Allah onun günahlarını mağfired eder, (*ve a'tàhu sevâbe'ş-şühedâ'*) ve ona şehidlerin sevabı gibi sevap verir.”

⁵ Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.419, nq:29223.

Demek ki öğrenecek, yazacak, tesbit edecek, kitap haline getirecek ve yayınlayacak; dinlenecek, öğrenilecek, uygulanacak.

Onun için, zamanımızda ve eski devirlerde bu kırk rakamını duyup, “Yüzlerce, binlerce hadis-i şerif okuyamıyorum, yazamıyorum, nakledemiyorum; bâri kırk tanesini yazayım, bu mükâfata nâil olayım!” diye, kırk hadis toplayanlar çok olmuştur.

Çeşitli konulara göre, veyahut kırk tane olsun da hangi konuda olursa olsun diye, muhtelif konuları ihtivâ eden kitaplar yazılmıştır.

Siz de hadis-i şerifleri öğrenirseniz, yazarsanız, başkalarına söylerseniz, dinletirseniz çoluk çocuğunuza; size de o sevap verilecek demektir. Onun için, can kulağıyla dinleyin ve bu hadis-i şerifleri çoluk çocuğunuza öğretin ki, ona göre hareket etsinler.

Mazeret Dolayısıyla Yapılamayan Amel

Yine bir başka müjdeli hadis-i şerife geçiyoruz. Ebû Mûsâ el- Eş’arî RA’dan İmam Taberânî (Rh.A) kitabına yazmış ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:⁶

⁶ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.200, no:3091; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.491, no:1261; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.III, s.559, no:6703.

Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.82, no:236; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.X, s.24; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.338; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.234; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan

مَنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ يَعْمَلُهُ فَشَغَلَهُ عَنْهُ مَرَضٌ أَوْ سَفَرٌ
فَإِنَّهُ يُكْتَبُ لَهُ صَالِحٌ مَا كَانَ يَعْمَلُ وَهُوَ صَحِيحٌ

مُقِيمٌ

(طب. عن أبي موسى)

RE. 440/3 (*Men kâne lehû amelün ya'melühû feşegalehû anhü maradun ev seferun, feinnehû yüktebu lehû sàlihu mâ kâne ya'mel ve hüve sahîhun mukîm.*) Bu müjdeli bir hadis-i şerif demiştim; buyuruyor ki Peygamber

Efendimiz: (*Men kâne lehû amelün ya'melühû*) “Kimin adet edindiği, işlediği bir güzel ibadeti, ameli varsa...” Farz edelim, –misalle anlatıldığı zaman hatırdaki kolay kalır–geceleyin kalkıyordu, teheccüd namazı kılıyordu. Veyahut heryatsıdan sonra çoluk çocuğunu topluyordu, üç tane hadis okuyorlardı, beş tane ayet okuyorlardı diyelim. Yâni, böyle işlediği bir hayırlı, sevaplı iş var.

“Kimin böyle bir sevaplı işi varsa; (*feşegalehû anhu maradun ev seferun*) bu adet edindiği işi bir hastalık geldiği için, ya da adam yolculuğa çıktığı için; bu hastalık veya yolculuk engellemişse, yaptırmamışsa; yolcu ne yapsın veya hasta, baygın, yatakta... O evvelce yaptığı güzel şeyi yapamadı.” O zaman ne olur? (*Feinnehû yüktebu lehû sàlihu mâ kâne ya'melü ve hüve sahîhun mukîm*) “O adam sağlıklı iken, sıhhatteyken, evindeyken, rahatı

huzuru tamam olduğu sıralarda o yapa geldiği iyi Şeyleri yapıyormuŐ gibi, ona sevap yazılır.” Yâni yapmadığı halde, mazeretinden dolayı yapamadığı için, Cenâb-ı Hak yapmış gibi sevap verir.

“—Hasta, yapamadı...”

E olsun, Allah yine sevap verir.

“—Yolculuđa çıktı, yapamadı. İŐte yolculuğun sıkıntıları, binek, eŐyanın indirilmesi, beklemek, o vasıttan o vasıtaya gitmek, koŐuŐturmak, yorulmak, bitkin dűŐmek... Yapamadı.”

Tamam, olsun, yapmış gibi Allah-u Teâlâ Hazretleri sevap ihsân ediyor.

g.Kötülerle Birlikte Olmak

Bunlar bu konuda, bu sayfadaki hadis-i Őeriflerden bazıları. Bunlar altı tane oldu. Okuduklarım yedi tane olsun, rakam tek olsun;

“Allah tektir, teki sever.” diye hadis-i Şerif var... Sonuncu hadis-i Şerifi okuyayım. Semüre isimli sahabiden (RA), Taberânî rivayet etmiş, başka kaynaklarda da var. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:⁷

⁷ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.251, no:7023; Semüre ibn-i Cündüb RA’dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, Sünen, c.II, s.77, no:2716; Semüre ibn-i Cündüb RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.37, no:43775; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.345, no:23698

مَنْ كَتَمَ غَالًا فَهُوَ مِثْلُهُ وَمَنْ جَامَعَ الْمُشْرِكَ
وَسَكَنَ مَعَهُ فَإِنَّهُ مِثْلُهُ

(طب. ض. عن سمرة)

RE. 440/14 (*Men keteme gâllen fehüve mislühû, ve men câmea'l-müşrike ve sekene meahû, feinnehû mislühû.*) Burada bazı kelimeler var, izah etmemiz gereken:

(*Men keteme gâllen*) “Kim gulül yapan bir kimseyi saklarsa...” *Gâllen*, *gulül* yapan demek. *Gulül* masdarının ism-i fâili. *Gulül* nedemek?.. Ganimet malını iç etmek, saklamak, çalmak demek.

İslâm'da harp olduğu zaman, toplanan mallar bir yerde toplanır; beşte biri beytü'l-mâl-i müslimîne ayrılır, beşte dördü gazilerin arasında eşit olarak bölünür. Şimdi ortaya konulmayan, sakladığı bir mal varsa, yâni çarpışırken adamın cebinde on tane altın buldu, kendi cebine indirdi, kimse görmedi veya bir eve girdi, adamın karısının yüzükleri, bilezikleri var, onları cebine attı...

Şimdi bu Kosova, Çeçenistan, Bosna gibi yerlerde çok böyle olaylar oluyor. Yâni, evinden kaçan insanların malları, mülkleri, servetleri yağmalanıyor. Eskiden de buna benzer şeyler olmuş olabilir. İslâm'da böyle şey yok. Düzenlilik var, ciddiyet var.

“Kim böyle ganimet malını ortaya koymadan

saklamış, çalmışsa, gulül yapmışsa; birisi de gördüğü halde söylememişse; (*fehüve mislühû*) o da çalmış gibidir, o da mes'uldür.” Hırsızlık yapanı, saklayanı, ortaya koymayanı, beyan etmeyeni bildiği halde söylemeyen de, o kötülüğü yapmaya vesile olduğu için, o kötü adamın cezâlandırılmasını engellemiş olduğundan, o da onun gibidir. O da ganimetten çalmış gibidir.

Ganimetten çalan bir insan ne olur?.. Bir ayakkabı bağcığı bile çalsa, Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

“—Cehennemden ateşten bir bağ çalmış demektir, ayağına ateşten bağ bağlamış demektir.”

Bir keresinde nidâ ettirdi, dellâllara bağirttirdi ki:

“—Kimin yanında böyle alınmış bir şey varsa, getirsin, ortaya koysun! Ganimet taksimi yapılacak, kimse yanında bir şey bırakmasın!”

Herkes getirdi koydu. Taksimat yapıldı. Neden sonra birisi geldi, pişmanlık duydu herhalde, vicdanı rahatsız etti kendisini; iki tane bağcık getirdi, sıırım getirdi ayakkabıyı bağlamak için.

Ayağa giyilen çarık vs. neyse o zamanki şeyi bağlamak için.

“—Bunu al yâ Rasûlallah!” dedi.

Rasûlüllah Efendimiz dedi ki:

“—Ben çağırduğım zaman, söylediğim zaman niye getirmedi?..

Cehennemden iki tane ateşi elinde bıraktın!” dedi. Efendimiz iltifat etmedi, yâni başında getirecektin demek istedi. Böyle bir kimseyi saklayan da onun gibidir.

(Ve men câmea'l-müşrike) “Kim müşrikle birlikte olursa...” *Câmea*, *yucâmiu*, *mucâmaa* ve *cimâ*, *cem* olmak, bir arada olmak demek. Çeşitli anlamlara geliyor. Burada: “Müşrikle kim *mücâmaa* ederse, yâni *cem* olur, bir arada olursa... *(Ve sekene meahû feinnehû misluhû)* Onunla beraber oturursa, o da onun gibidir, yâni müşrik gibi olur.” Ne yapacak?.. Mü'minlerin yanına gelecek.

Eğer anlamı benim verdiğim, ilk düşündüğüm anlam gibi değilse; çünkü bu şey müzekker gelmiş, müennes gelmemiş. Müennes olarak düşünelim, yâni *cimanın* bir de *gayr-i meşrû münâsebet mânâsı* var. “Kim öyle bir şey yaparsa, onun gibidir.” demek tabii, bu katmerli haydi haydi kötü oluyor. Onu söylese, onun müşrik olmasına lüzum yok. O kötü fiili, yâni *Lût kavminin amelini birisiyle yaptı mı*, insan *zâten Lût kavminin cezasını hak ediyor*. Çok büyük günah işlemiş oluyor.

Onun için, bu kelimenin bazen böyle bir arada olmak *mânâsı* da vardır, kelime anlamı da odur *zâten*. Ben sanıyorum ki, “Müşrikle ahbablık

eden, onunla beraber düşüp kalkan, beraber olan, onun yanında oturan onun gibidir.” demek isteniyor. Mü’minleri bulacak, mü’minlerle ahbap olacak. Müşrike, kâfire yardımcı, yordakçı, yâr, yâver, destek, arkadaş olmayacak. Çünkü onun bin bir türlü tehlikesi, zararı vardır. Mü’minleri arayıp bulacak, neredeyse...

Hoşuma gitti. Amerikalının birisi müslüman olmuş. Açmış telefon rehberini, orada İslâmî isimler ne var?.. Meselâ Muhammed... Muhammed ismini telefon rehberinden aramış, bir telefonu çevirmiş:

“—Kardeşim, ben yeni müslüman olmuş bir Amerikalıyım!

Sizin isminizi telefon rehberinden buldum, müslüman ismi diye; sizinle görüşebilir miyiz?” demiş. Bak hemen mü’min kardeş arıyor kendisine, ne kadar güzel...

Onun için insan, isterse müslümanların arasında otursun, bir başka taraftaki kötü insanları tasvip ediyorsa, destekliyorsa, onları haklı görüyorsa; müslümanların arasında otursa bile, o sevdiği kimse ile beraber hesaba girer, o hesaba dahil olur ve onlardan sayılır. Kişi sevdiği ile beraberdir. Kötüyü seviyorsa, kötünün yanına götürürler insanı... Kötü insanlarla arkadaşlık, ahbaplık bile doğru değildir.

Ama bunun karşısında, iyi insanlarla arkadaşlık, ahbaplık, ibadet sevabı kazandırır. İnsan iyi bir arkadaş edindi mi, mertebesi bir derece

yükselir ve bir müslümanla arkadaşlık, ahbaplık ettiği için nice nice hayırlara nâil olur. Onun için, müslümanlar birbirlerini aramalı, bulmalı, hemen irtibat kurulmalı!..

Bugün bir yere götürdüler bizi. Bosnalıların bir camisine gittik, Bosnalı kardeşlerimizi görelim diye. Kimseyi göremedik ama, o civarda öğrendik ki Türkler çok oturuyormuş. Hemen ben dedim ki:

“—Aman buraya bir cami kuralım veya bunlara gelelim, bunlarla tanışalım!” dedim.

Çünkü araması lâzım insanın... “Aman burada kim var, benim gibi Allah’ın varlığına, birliğine inanan, mü’min, muvahhid iyi kul?” diye arayıp, bulup; “Kardeşim, ben de senin gibiyim! Esselâmü aleyküm, merhaba!” diye sarılıp muhabbet etmesi lâzım!

Mü’minler mü’minlerin kardeşleridir. Kötü insanlarla da arkadaşlık, dostluk, yandaşlık yapmaması lâzım! Kötülerle yandaşlığın çok fenâdır, ağırdır.

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

(هود:113)

(*Ve lâ terkenû ile’llezîne zalemû fetemesse-kümü’n-nâr.*) (Hûd,11/113) buyuruyor Cenâb-ı Hak Kur’an-ı Keriminde. Yâni, “Sakın zulmedenlere, zalimlere meyletmeyiniz, onların tarafını tutmayınız, onlarla beraber olmayınız;

gönlünüz onlardan yana olmasın, akmasın, kaymasın, meyletmesin; sonra size cehennem ateşi dokunur, cehenneme düşersiniz!” diye tehdit ediliyor.

Mü’minlerin böyle bir vazifesi de vardır. Mü’min mü’mini bulacak, onunla arkadaşlık kuracak; ötekilerin arasında durmayacak. Çünkü adam müşrik olduğu için, puta taptığından çeşitli günahları işler, onu da alıştıırır. Kumara alıştıırır, içkiye alıştıırır, zinaya alıştıırır, afyona alıştıırır... Çeşit çeşit kötü şeylere alıştıırır.

Allah’ın emrini tutan, yasaklarından kaçan, ibadetleri yapan insan da, “Aman kardeşim! Bizim dinimizin, imanımızın gereği güzel ahlâklı olmaktır, güzel işleri yapmaktır; gel şunu beraberce yapalım!” der.

Kişi iyi bir arkadaş edinince kurtulur; kötü bir arkadaşına kapılınca da azar, sapar, kayar, gider.

“—Kişi refîkinden azar.” demiş eskiler.

“—Sen kiminle arkadaşlık yaptığını söyle, ben senin kim olduğunu söyleyeyim!” demiş bir zât da.

Yâni arkadaşlarıyla ölçülür insan... Güvercin güvercinle uçar, şahin şahinle, karga kargayla... Bu iş böyle gider.Onun için, iyi kimseleri seçmek lâzım! İyi kimselerle, alim, fâzıl, kâmil, bilge, edepli, terbiyeli, olumlu, hayırlı insanlarla ahbaplık etmek lâzım! Hayırsızların yanından sür’atle kaçmak lâzım; AIDS’ten kaçır gibi, yangından kaçır gibi...

Allah bizi iyi kardeşlerle, arkadaşlarla beraber olmaya muvaffak eylesin... Hak yolda, hak cep-hede, haktan yana, Cenâb-ı Hakk'ın rızasından yana olmayı nasîb etsin... Şeytandan yana, gü-nahtan yana, haramdan yana, kötü şeylerden yana olmaktan bizi ve çoluk çocuğumuzu, ta kı-yamete kadar da nesillerimizi korusun...

Her türlü güzelliği yapmağa bizi muvaffak eyle-sin, güzelliklere vesile eylesin... Emr-i ma'ruf, nehy-i münker vazifesini, her türlü kötülöklere engel olma vazifesini de güzelce yapmayı nasîb eylesin... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve be-rekâtühû, aziz ve

sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad ÇOŞAN

04. 06. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü